

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 7. aprila 1893.

Politiški oddelek.

Boj za vsako ceno.

Čitatelji naši se vedno spominjajo, da smo mi v svojem velikonočnem članku priporočali spravo. Kdor je količkaj nepristransk, gotovo v našem članku ni našel nič izpodtakljivega. Drugače pa „Slovenec“, kateri je pri tej priliki pokazal, da hoče imeti boj za vsako ceno. Na naš dotični članek je odgovoril tako-le:

„Jezikáve starke ni lahko prestajati. Če se pa starosti loti še domišljavost in nečimernost, potem — gorje vsakemu, kedor pride blizu. Nekako vse te lastnosti dičijo naše „Novice“. Že dolgo smo jih pustili v nemar, danes pa zopet moramo povdarjati, da zlobnosti „Novičine“ ni mere. S tistim svojim starim, miroljubno vkrojenim slogom so že brale vse laži o našem škofu in toliko cincale pri njih sem in tija, da mora bralcu ostati zavest, da so resnične. Nam in našemu listu skušajo tudi čisto deliti kake zaušnice, à kar je najnespametneje, umevati nas nočejo, dokaza z naše strani nobenega ne sprejmo in samo nas delajo — krive. V soboto zopet. Članku so dali naslov „zmage dan“. Pišejo nam v njem o pomladi, o vstajenju, o Slovencih, o l. 1848, o Poljaki, o spravi, o miru. Vse je pisano tako ljubeznivo in modro, da je veselje; a pred koncem ima tale stavek: „Nesloga mej Slovani naj se tudi dela v imenu pristnega katoličanstva, je po svojih posledicah vendar le v korist nemškemu liberalcem in židovstvu“. O pristnem brezverstvu, o pristnem cinizmu nekaterih naše mladine, o pristni posurovelosti marsikakih slovstvenih biserov, o pristnih lažeh o škofu, o pristnem sovraštvu do njega in do duhovščine, o pristnem zaničevanju sv. cerkve in njenih zapovedij — „Novice“ nič ne povedo. — Saj vedo, komu služijo. „Pristno katoličanstvo“ — si za vse dobro; ko prebiramo „Novice“, se nam zdi v resnici smešno govoričenje o srednji stranki, o nevtralnih domoljubih. Res je, da te

baže modrijani mnogo govore o škodljivosti prepira, o spravi in ljubezni, a sami le še dražijo. Vsega so krivi duhovniki, se bere mej vrstami. Če računate samo z dejstvi in če že res nimate sploh smisla za cerkev in pojma o njenem zvanju, pomislite vsaj to, da je skoraj brez izjeme vsa duhovščina po svojih skušnjah v srce prepričana, kako globoko se je zajedel liberalizem v našo državo in — v naš narod, in koliko dolžnost boja nalaga že poklic duhovniški. Korporativno nastopajoči duhovščini naši pa se skazuje vsaj toliko spoštovanje, kakor posamnim agentom ali advokatskim pisarjem! Kedor noče priznati te jedinosti in tega samorastega prepričanja, ž njim je zastoj vsaka beseda. Seveda se duhovščini očita tudi hinavščina in slepa dresura. A toliko svobode, toliko prostega gibanja nima zlepa kateri stan kakor duhovniki. Saj poznamo klečeplazenje in hinavščino in zavidnost, à ne — pri nas. Ljubezni in vdanosti katoliškemu škofu nam ne narekava sebičnost, marveč božji zakon, vsak dober duhovnik ve, da je on uprav tako pri svojem delu božji hlapec, kakor njegov škof. In v tem smislu deluje in uboga. Sicer pa vsakemu, kedor se hoče po ceni, a trajno — navzeti sovraštva do škofa in katoliškega gibanja, priporočamo — „Novice“.

Mi smo doslovno ponatisnili besede „Slovenčeve“, da čitatelji „Novic“ sami spoznajo, kako zoperna je nekaterim ljudem sprava pri nas, da so kar po konci, ako le slišijo besedo o spravi. Da nas nazivlje „Jezikavo starko“, to nas pač malo briga, ker to pač le dokazuje, kako fin takt vlada pri „Slovenčevi“ gospodi. Dosedaj smo zmiraj slišali, da se starost mora spoštovati, ali „Slovenec“ pa nas smeši zaradi starosti. Vidi se torej jedino le to, da smo zanj le predolgo na svetu, ker bi rad, da bi mej Slovenci nikak list več sprave ne priporočal, ampak le boj. Naj pri tem naš narod še toliko škode trpi, kaj mu mari zato. Odločno pa moramo zavračati očitana zlobnosti. Vse kar smo pisali, pisali smo vedno iz najboljšega namena. Kar se pa tiče domišljavosti, pa moramo reči, da je pri „Slovinci“ pač v taki meri doma, da je zlepa ne najdemo nikjer več na

svetu. Ko bi tega ne bilo, bi gospodje pač sami spoznali, da njih dokazi nikogar ne prepričajo samo vsled tega, ker so dostikrat preplitvi, preteoretični in se prav nič ne vjemajo z dejanjskimi razmerami. Pripravljene smo tudi od Slovence se dati poučiti, kakor vsprejememo nauk od vsake druge strani. Samo njegovi dokazi se morajo opirati na faktične razmere. Politika le s fakti računa. Akademične razprave o tej ali oni stvari pač le prevečkrat niso za javno življenje. Marsikaj je dobro za šolo, ali je brezmiselno v praktičnem življenju, posebno političnem. Kaj pomaga če se še tolikokrat dokaže, da po cerkvenih naukih vsak pravi katoličan mora biti vsem narodnostim pravičen, če se pa na drugi strani nahajajo celo škofje, n. pr. na Ogerskem, ki potujčujejo Slovane po šolah, katere sami vzdržujejo. Politik mora vedno računati z razmerami kakeršne so, ne pa kakeršne bi morale biti.

Da smo mi obsojali rovanje proti slogi pod pritvezo „pristnega“ katoličanstva, to se nam ne sme šteti v greh, ker smo to storili iz trdnega prepričanja, da je nesloga mej Slovani, naj se že goji pod to ali ono pretvezo naposled le v korist nemškemu liberalcem, največjim sovražnikom naše vere in narodnosti. „Slovenec“ nam tudi ni dokazal, da nismo imeli prav. V to imamo najboljši dokaz nedavno v „Neue Freie Presse.“ Nedavno je jako hvalila našega milostljivega knezo-škofa Misio in sicer za kaj, ker je sodila, da on ovira narodno gibanje in pospešuje narodni razpor in tako slabi Slovence. Mi smo pač prepričani, da se „Neue Freie Presse“ v svoji sodbi o ljubljanskem škofu moti. To pa moramo reči, židovski list ni pel škofu slave zaradi tega, da bi bil mislil, da je njegovo delovanje veri v korist, temveč gotovo jedino zaradi tega, ker se je nadejal, da razpor, ki se seje pod pretvezo katoličanstva, naposled koristi le brezverskemu nemškemu liberalizmu. Mi pa tega nismo naveli, da bi morda hoteli grditi višjega našega duhovskega pastirja, temveč jedino zaradi tega, da naši čitatelji izpoznajo, da je tudi nesloga zasejana pod pretvezo pristnega katoličanstva lahko verskim nasprotnikom v korist.

Prav pa ima „Slovenec“, če govori, da ni govoriti o nobeni srednji stranki. „Novice“ tudi za tako stranko ne delajo in je ne žele, ker njim je le na narodni slogi, ne pa na razcepljenosti. Odločno za obrekovanje pa moramo označiti, če se nam podtika, kakor bi hoteli le duhovščino dolžiti, da je vsega kriva. Kdor je pazljivo posebno v lanskem letu čital naš list, mora priznati, če mu je na resnici sploh še kaj mari, da smo večkrat naglašali, da je krivda na obeh straneh in smo tudi večkrat grajali grdenje duhovščine in naglašali njene zasluge za naš narod. Seveda take stvari gospodje pri „Slovinci“ radi prezro, ker bi potem ne mogli mahati po nas in našega lista razkričavati za liberalnega. Kdaj smo mi očitali duhovščini hinavščino ali slepo dresuro? Če je morda kak drug list pisal o tem, kaj moremo mi za to. V svoji 51. številki lani smo obsojali, če se je skušalo vplivati na duhovščino od zgoraj, da podpisuje zaupnice

škofu. To obsojamo še danes, ker zaupnice skovane na kako željo višjih nimajo najmanjše cene. Ali tedaj smo pristavili, da se neznačajne dobe v vseh stanovih, ne samo v duhovskem, in da je „Slovenec“ nekaj tacega očital tudi uradnikom. Zakaj pa „Slovenec“ tega ne pove svojim čitateljem, da bi vsaj potem vedeli, kaj smo mi res pisali in kako je ta stvar. Kar se tiče klečeplazenja in hinavščine in sebičnosti pa povemo Slovincu, da je naše prepričanje, da se v vsakem stanu dobe ljudje, ki so podvrženi tem slabostim in tudi duhovski stan ni popolnoma izvzet, da si ravno je v tem stanu bilo in je še pri nas posebno veliko število značajnih in požrtvalnih mož.

Za najnesramneje obrekovanje pa moramo označiti Slovencevo trditev, da bi se kdo iz našega lista mogel trajno navzeti sovraštva do ljubljanskega škofa. Mi smo lani očitno in neustrašeno naglašali, da naš škof ni kriv narodnega prepira. Ko je nam potem „Slovenec“ očital, zakaj da ne zagovarjamo po njegovem mnenju obrekovanega škofa, smo morali nekatere stvari pojasniti. Pri pojasnilih smo se držali jedino poročil „Slovenčevih.“ Če je kaka krivda, ne zadene nas, temveč „Slovenca“, ker je stvari nejasno razložil. Odločno pa izjavljamo, da smo pripravljene vsako stvar preklicati, ako se tako pojasni, kakor smo tedaj želeli. Da je „Slovenec“ n. pr. objavil, da se naš škof ni tako izrazil proti celovškemu škofu, kakor mu je „Narod“ očital, mi bi to takoj v prvi številki priobčili svojim čitateljem. Ali „Slovenec“ do danes tega ni storil, torej tudi mi tega storiti nismo mogli, ker nam stvari ne morejo biti znane. Naši čitatelji se še spominjajo, da smo o svojem času priobčili, da je celovski knezoškof Kahn hudo prijemal nekega slovenskega duhovnika, zaradi njegovega govora pri shodu podružnice „Družbe sv. Cirila in Metoda“ in se nato krivično izrazil o tej družbi. Celovski „Mir“ je potem priobčil, da je škof bil le od nemških liberalcev napačno poučen, in takoj smo mi to tudi povedali svojim čitateljem. Ravno tako smo pripravljene glede ljubljanskega škofa vselej vse popraviti, ako se pojasni, da morda nismo bili prav poučeni, ker nam je le za resnico in še celo želimo, da se stvari popolnoma pojasnijo, in se pokaže, da je vse, kar se govori proti škofu povsem neosnovano. Tudi o Novem letu smo nepristranski poročali, kako ljubeznjivo je milostljivi škof odgovoril na novoletni pozdrav gospoda prošta v imenu duhovščine in to v slovenskem jeziku. Iz vsega povedanega je razvidno, da prav peklena zloba mora voditi tistega, ki nam podtika kako sovraštvo do našega škofa in to more prihajati le od tod, ker nekateri hočejo boj za vskako ceno.

„Novice“ se vedno držé stare svoje politike in od nje še nikdar niso odstopile za las, ali s „Slovincem“ so se sprva dobro sporazumele. Vprašati se moramo, od kod sedaj nakrat tako nasprotje. Spremenjenih razmer ni moč drugače tolmačiti, kakor s tem, da tedaj še pri „Slovinci“ niso imeli velike besede možje, kateri ne poznajo družega gesla, kakor boj.